

**Муниципальное бюджетное общеобразовательное учреждение - лицей
г. Владикавказа**

«Согласовано»

с методическим объединением
учителей родного языка и
литературы

Протокол № 1

29 августа 2023

«Согласовано»

с зам. директора по УВР
МБОУ-лицей г.Владикавказа

Токаевой Л.М.

30 августа 2023

«Утверждаю»

Директор МБОУ-лицей
г. Владикавказа

Бирагова Л.Л.

Приказ № 60

от 31 августа 2023

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

**по курсу «Родной (осетинский) язык»
для 7 класса
на 2023-2024 учебный год**

г. Владикавказ

2023г

КУСÆН ПРОГРАММАÆ ИРОН ÆВЗАГÆЙ 7-ÆМ КЪЛАСÆН

Ныстуан программаæмæ ирон æвзагæй 7-æм къласы

Къуырийы дæргъы - 1,5 сахаты

Афæдзы дæргъы – 51 сахаты

«Ирон æвзаджы чиныг» -7 кълас -автор: **Колиева И.Н.** Дзæуджыхъæу: СЕМ, 2021

Ирон æвзаджы 7 къласы ахуырадон программаæ арæзт у:

- Уæрæсейы Федерацийы закъон «Ахуырады тыххæй»;
- Ног ахуырадон стандарттæ;
- Цæгат Ирыстон-Аланийы модернизацийы комплексон проект;
- Ирон национ ахуырады концепци ;
- Приоритетон национ проект «Нæ ног скъола»;
- Республикон программаæ «Ирон æвзаг æмæ литературæ 1-11 кълæстæн»; йæ автортæ: **Тахъазты Харум, Дзампарты Ларисæ, Дзодзыккаты Зæидæ, Цопанты Ритæ.** Программæ сфидар кодта Республикæ Цæгат Ирыстоны – Аланийы Иумсæйаг æмæ профессионалон ахуырады министрад.

Регианалон базисон ахуырадон пыланмæ гæсгæ ирон æвзаг ахуыр кæнынæн 7 къласы дих гонд **51 сахаты** афæдзмæ, къуыримæ та – **1,5** сахаты.

Предметы актуалондзинад

Æвзаг у адæмы уд æмæ зонд: цалынмæ сæвзаг цæра, уæдмæ цæрынц адæм дæр, рæзы æмæ фидар кæны сæ национ культурæ, сæ национ хиæмбарынад. Уымæн ауыдынц ирон сæвагыл нæ дзыллæстæ æмæ уымæн домынц, цæмæй мадæлон сæваджы кад нæ адæмы сæхсæн бæрзонддæр ист æрцæуа, цæхгæр фæхуыздæр уа йæ ахуыр кæныны хъуыддаг. Уыцы хæстæ сæххæст кæны скъола.

Ирон æвзаг у нæ республикæйы паддзахадон æвзагтæй иу, ирон адæмы мадæлон æвзаг. Куыд уырыссаг, афтæ ирон æвзаг дæр у **филологон циклы** иу хай æмæ рæзын кæны скъоладзауы коммуникативон культурæ, æххуыс ын кæны йæ ныхасы рæзтæн, уæрæх ын кæны йæ дунембарынад, хъомыл æй кæны нæ адæмы хуыздæр традицитæ æмæ æгъдæуттыл. Ирон æвзаг ахуыр кæнын, уымсæй, куыд сæмбæлы, афтæ пайда кæнын у стыр ахъаз фæсивæды патриотизмыл хъомыл кæнын, фидсены сæхсæнад аразджытæ цæттæ кæнын хъуыддаджы. Мадæлон æвзаг зонын у нæ культурсæйы ахсджиагдæр фæрсæзтæй иу.

Ирон æвзаг ахуыр кæнын нысантæ:

- ахуырдаутæн æвзаджы тыххæй иумæйаг зонындзинæдтæ раттын; бацамонын, алы адæмæн дæр йе æвзаг йæ национ хæзна кæй у, хъахъхъæнын æй кæй хъæуы;

-ахуырдауты дзырдæтæ æмæ грамматикон зонындзинæдтæ фæхъæздыгдæр кæнын бакусын;

-дзургæ æмæ фысгæ ныхасы рæзтыл бакусын, скъоладзауты коммуникативон арæхстдзинæдтæ æмæ зонындзинæдтæ фæуæрæхдæр кæнын;

-литературон æвзаджы норматимæ базонгæ кæнын, ныхасы уавæртæм гæсгæ сæ раст пайда кæнын ахуыр кæнын.

Стандартты домæнтæм гæсгæ арæст программæтæ æмæ ахуыртæ «филологи»-йæ арæст у ахæм уагыл.

Мадæлон æвзаг:

1) ныхасы хуызтæй (хъусын, кæсын, дзурын, фыссын) арæхстджындæрæй пайда кæнын куыстмæ,

2) æвзаджы ахадзындинад адæймаджы интеллектуалон æмæ сфæлдыстадон рæзты, ахуыры æмæ хиуыл куысты бацамонынмæ (бамбарын кæнынмæ);

3) мадæлон æвзаджы коммуникативон-эстетикон гæнæнтæй пайда кæнынмæ арæхсын;

4) æвзаджы тыххæй наукон æмæ системон зонындзинæдтæ раттынмæ; æвзаджы хæйтты æмæ иуæгты бастдзинад бацамонынмæ; лингвистикæйы бындурон æмбарынадтæ, æвзаджы иуæгты æмæ сæйрагдæр грамматикон категоритæ базоннынмæ;

5) дзырды алыхуызон æвзæрстытæ (фонетикон, морфемон, дзырдарæзтон, лексикон, морфологион) дзырdbæстыты æмæ хъуыдыйæдты синтаксисон анализ, текстты иумæйаг æвзæрст бацамонынмæ, пайда сæ кæнынмæ;

6) дзырдæтæ хъæздыг кæнын куыстмæ; ныхасы уавæр æмæ стильмæ гæсгæ, хъæугæ грамматикон мадзæлттæй раст пайда кæнгæйæ, хи хъуыдытæ æргом кæнын куыстмæ;

7) æвзаджы сæйрагдæр стилистикон æмæ лексикон-фразеологион фæрæзтæй, литературон æвзаджы норматæй (орфоэпион, лексикон, грамматикон, орфографион, пунктуацион), ныхасы этикетон норматæй пайда кæнынмæ арæхсын; дзургæ æмæ фысгæ ныхас аразгæйæ сæ пайда кæнын зонынмæ; хи ныхасы аивдзинад æмæ хъæздыгдзинадыл кусынмæ;

8) мадæлон æвзаг адæмы стырдæр хæзнатæй иу кæй у, уый æнкъарынмæ; æвзаджы сыгъдæгдзинад æмæ культурæмæ бæрзонд цæстæй кæсынмæ.

Программæмæ гæсгæ мадæлон æвзаг ахуыр кæныны фæстиуджытæ сты ахæмтæ:

Удгоймагон (личностные) фæстиуджытæ:

1) скъоладзау хъуамæ бамбара, ирон æвзаг ирон адæмы национ-культурон хæзна кæй у, уый; мадæлон æвзаджы ахадывдзинад стыр кæй у адæймаджы интеллектуалон æмæ сфæлдыстадон гæнæнтæ райрæзынæн, удварн хъæздыгдæр кæнынæн;

2) бамбарын ирон æвзаджы эстетикон нысаниуæг; рæзын кæнын мадæлон æвзагæн аргъ кæнын, хи æвзагæй сæрыстыр уæвыны æнкъарæнтæ; ирон æвзаг ирон адæмы стырдыр хæзнатæй иу кæй у, уый бамбарын; æвзаджы сыгъдæгдзинад æмæ культурамæ бæрзонд цæстæй кæсын фæцалх уæвын;

3) ныхас кæнгæйæ, ирон æвзаджы дзырдурæт æмæ грамматикон мадзæлттæй раст пайда кæнын; хи ныхасмæ хъус дарын.

Метапредметон фæстиуджытæ сты:

- ныхасы хуызтæй пайда кæнынмæ арæхсын: хорз æмбарын дзургæ æмæ фысгæ ныхасы мидис (ныхасы сæр, тексты темæ, сæйраг хъуыды; сæйраг æмæ уæлæмхасæн информаци);

- стилистикон æгъдауæй æмæ сæ жанртæм гæсгæ алыхуызон чи у, ахæм тексттæ кæсын зонын (æвзаргæ каст, æмбаргæ каст æмæ æнд.);

- бакаст æрмæгæй (Интернетæй, дзыллон информацион фæрæзтæй, ахуырадон компакт-дисктæй) хъæугæ информаци равзарын зонын, алыхуызон дзырдурæттæй пайда кæнынмæ арæхсын;

- арæхсын темæмæ гæсгæ æрмæг сæмбырд кæнынмæ, раст фæткыл æй равæрынмæ; хибарæй хъæугæ информаци ссарынмæ;

- алыхуызон текстты мидис кæрæдзиуыл барын, сæ стилистикон æмæ æвзаджы хицæндзинæдтæ иртасын;

- текст хи ныхæстæй радзурынмæ, текстæн пълан бацæттæ кæнынмæ, конспект ныффыссынмæ, аннотаци бацæттæ кæнынмæ;

- ныхасы уавæрмæ гæсгæ аразын, сæ функционалон хуызтæ, стилистикон ахуырст æмæ жанртæм гæсгæ алыхуызон чи сты, ахæм тексттæ;

- тексты арæзтмæ хъус даргæйæ, хи хъуыдытæ фысгæ æмæ дзургæ ныхасы хуызы æргом кæнынмæ;

- монологон ныхас (таурæгъ, æрфыст, тæрхон) аразынмæ; диалогон ныхасæй пайда кæнынмæ;

- хи ныхас аразын литературон æвзаджы орфоэпион, лексикон, грамматикон, стилистикон нормæтæм гæсгæ; фысгæ ныхасы пайда кæнын орфографион æмæ пунктуацион æгъдæуттæй (нормæтæй);

- дзургæйæ ныхасы этикетон нормæтæм хъус дарын;

- ахуырты рæстæг хи ныхасы хъæд æмæ мидисмæ хъус дарын зонын, хи ныхасы рæдыдтытæ раст кæнынмæ арæхсын; хи арæзт тексттæ редакци кæнын зонын;

- ахуырты (уроқты) рæстæг æмгæртты 'хсæн раныхас кæнынмæ арæхсын; арæхсын чысыл доклад кæнæ рефераты мидис раггом кæнынмæ; диспутты æмæ быцауты архайын зонын, хи хъуыдыйы растдзинад бафидар кæнынмæ арæхсын.

Предметон фæстиуджытæ сты:

- 1) æвзаджы сæйраг функцитæ иртасын; ирон æвзаджы паддзахадон нысаниуæг цæй мидæг ис, æвзаг æмæ адæмы культурæйы бастдзинад цы нысан кæны, мадæлон æвзаджы ахаддзинад адæймаджы царды;
- 2) ирон æвзаджы наукон бындуртæ; ирон æвзагзонынады хæйттæ æмæ иуæгтæ, сæ бастдзинад;
- 3) лингвистикæйы бындурон æмбарынадтæ: лингвистикæ æмæ йæ сæйраг хæйттæ; æвзаг æмæ ныхас, дзургæ æмæ фысгæ ныхас; монолог, диалог æмæ сæ хуызтæ; ныхасы уавæр; хуымæтæг ныхасы, наукон, публицистикон, официалон-хъуыддаджы стильтæ; аив литературæйы æвзаг, ныхасы функционалон хуызтæ (таурагъон, æрфыстон, тæрхон), текст, текстты хуызтæ; æвзаджы сæйраг иуæгтæ, сæ 'ууæлтæ æмæ хицæндзинæдтæ, ныхасы мидæг сæ пайда кæнын;
- 4) ирон æвзаджы лексикæ æмæ фразеологийы нормæтæ зонын, ирон литературон æвзаджы нормæтæ (орфоэпион, лексикон, грамматикон, орфографион, пунктуацион) зонын, ныхасы этикетон нормæтæ зонын, раст сæ пайда кæнын;
- 5) æвзаджы сæйраг иуæгтæ æмæ грамматикон категоритæ зонын, иртасын сæ, ныхасы уавæртæм гæсгæ сæ раст пайда кæнын;
- 6) дзырды алыхуызон æвзæрстытæ (фонетикон, морфемикон, дзырдарæзтон, лексикон, морфологион) зонын, дзырдбаст æмæ хъуыдыйады синтаксисон æвзæрст, текстты иумæйаг æвзæрст кæнынмæ арæхсын;
- 7) лексикон æмæ грамматикон синонимтæ иртасын, хи ныхасы мидæг сæ пайда кæнын зонын;
- 8) мадæлон æвзаджы эстетикон функцитæ иртасын, аивадон литературон уацмысы текст æвзаргæйæ, ныхасы эстетикон ахуырст иртасын зонын.

Скъоладзауты арæхстдзинæдтæ (компетенцитæ):

Коммуникативон компетенци (арæхстдзинад) амоны, цæмæй скъоладзаутæ арæхсой ныхасы хуызтæй (дзургæ, фысгæ, хъусгæ) пайда кæнынмæ, ныхасы уавæртæм гæсгæ арæхсой сæ ныхас аразынмæ.

Æвзагон æмæ лингвистикон арæхстдзинад (компетенци) – зонын мадæлон æвзаджы наукон бындуртæ, ирон литературон æвзаджы нормæтæ; бакусын дзырдуат хъæздыг кæныныл, райсын грамматикон зонындзинæдтæ; æвзаджы иуæгтæн анализ кæнынмæ арæхсын, æвзаджы дзырдуæттæй пайда кæнын зонын.

Культураамонынады (культуроведческая) компетенци – ирон æвзаг ирон адæмы культурæимæ зонгæ кæныны фæрæз кæй у, уый æнкъарын; æвзаджы бастдзинад истори æмæ адæмы культурæимæ зонын, ирон ныхасмы этикетон нормæтæ зонын, пайда кæнынмæ сæ арæхсын

Программæмæ гæсгæ, фыццаг хуызы арæхстдзинæдтæ (*коммуникативон арæхстдзинæдтæ*) скъоладзаутæм райрæздзысты, ныхасы рæзтыл бæлвырдæй чи фæзыны, уыцы фарстатæ ахуыр кæнгæйæ. Уыдон сты: «Ныхас æмæ йæ хуызтæ», «Ныхасы архæйдтытæ», «Текст», «Æвзаджы функционалон хуызтæ».

Æвзагон æмæ лингвистикон арæхстдзинадтæ райрæздзысты æвзаджы хæйттæ «Æвзаджы тыххæй иумæйаг зонындзинæдтæ», «Фонетикæ æмæ орфоэпи», «Графикæ», «Морфемикæ æмæ дзырдарæзт», «Лексикологи æмæ фразеологи», «Морфологи», «Синтаксис», «Ныхасы культурæ», «Растфыссынад: орфографи æмæ пунктуаци» ахуыр кæнгæйæ.

Æвзаджы фарцы адамы культураймæ базонгæ уавынаен æххуыс у программæйы хай «Æвзаг æмæ культурæ», кæцыйы фарцы æргомгонд цæудзысты æвзаджы бастдзинæдтæ истори æмæ адамы культураймæ.

7 -æм къласы курсы программæ баст у хуымæтæг хъуыдыйады хуызтæ æмæ пунктуацимæ, ома, синтаксисимæ, фæлæ æнаæмæнгæй зæрдыл æрлæууын кæнын хъæуы, раздæр цы æрмæг ахуыр кодтой, уый. Синтаксис æнгом баст цæудзæн, раздæр цы зонындзинæдтæ райстой, уыдонимæ (зæгъæм, номдарты нымæц зрдыл æрлæууынц, уыдон ахуыргæнгæйæ, хъуыдыйады фæстæ æрхæцæн нысæнттæ зæрдыл æрлæууын кæнын хъæуы, хъуыдыйадтæ сæ загъды нысанмæ гæстæ цавæртæ вæййынц, уый ахуыргæнгæйæ с.а.д.). Синтаксис ахуыргæнгæйæ уæрæхдæргонд цæудзæн, скъоладзаутæ райдайæн скъолайы пунктуацийы сæгъдæуттæй цы базыдтой, уыдон. Фæлæ уыцы куыст кæнгæйæ зынгæ бынат ахсы грамматикон сæвæрст.

Цæмæй скъоладзаутæ раст, сæнæ рæдыдæй фыссын базоной, уый тыххæй пайда кæнын хъæуы, уыцы хъуыддаджы сæ ахæндзинæд хуыздæр кæмæн уыдзæнис, ахæм фæлтæрæнтæй, сæнæхæн тексттæй, хицæн хъуыдыйæдтæй, стæй хицæн дзырдтæй дæр. Уыцы фæлтæрæнтæ хъуамæ æххуыс кæной скъоладзаутæн грамматикон сæгъдæуæй хуыздæр бамбарын сæмæ базонæн.

Æрхæцæн нысæнттæ раст сæвæрын базоныны тыххæй скъоладзаутæн хъуамæ лæврд цæуа равзарынмæ алыхуызон хъуыдыйæдтæ. Хъуамæ сæ ахуыргæнæг сахуыр кæна, дзырдты хæн цы бастдзинæдтæ ис, уыдон иртасы, вазыгджын хъуыдыйады мидæг хуымтæг хъуыдыйадты сæхæн бастдзинадтæ раггом кæнын. Скъоладзауты сахуыр кæнын хъæуы, цæмæй сæнæ искæй æххуысæй зоной хъуыдыйад кæнæ дзырды фонетикон, морфологион, синтаксисон сæмæ пунктуацион сæвæрсттæ. Синтаксисыл кусгæйæ 8 –æм архайдзынæн тексттæ анализ фидар кæнын.

Сæйраг домæнтæ 7- къласы скъоладзауты зонындзинæдтæм.

Скъоладзаутæ хъуамæ **зоной**, 7- къласы сæвæгæй цы æрмæг сахуыр кодтой, уыдонæн сæ сæйрагдæр раиртæсттæ, орфографион сæгъдæуттæ, зоной сæ дзусæппытæ бафидар кæнын хъæугæ дæнцæгтæй.

Ахуыры азы кæронмæ арæхсой:

- цы орфограммæтæ сахуыр кодтой, уыдон дзырдты агурын сæмæ сæ сæмбарын кæнынмæ;
- æрхæцæн нысæнттæ хъуыдыйадты раст сæвæрын сæмæ сæ бамбарын кæнынмæ;
- хуымæтæг иувæрсыг сæмæ дывæрсыг хъуыдыйадтæ, хъуыдыйадтæ комкоммæ ныхасимæ синтаксисон сæвæрст кæнын;

- хуымæтæг иувæрсыг æмæ дывæрсыг хъуыдыйадтæ аразын;
- хъуыдыйадты æмхуызон æмæ иртæстгонд уæнгтæ, бавæргæ дзырдтæ æмæ хъуыдыйæдтæ, сидæнтæ кæм уа, ахæм вазыгджынгонд хуымæтæг хъуыдыйæдтæ аразын;
- ныхасы мидис æмæ стильтæм гæсгæ синтаксисон омонимтæй пайда кæнын
- вазыгджын пълан аразыномæ;
- нывæцæны темæйæ æрмæг æрæмбырд кæнын зонын, йæ темæ æмæ йын йæ сæйраг хъуыды хынцгæйæ;
- скъоладзаутæн сæхи фыст текстты æвзаджы аивдзинад бæстон кæнынмæ.

7 къласы ирон æвзаджы программæйы мидис.

Ситаксис. Пунктуаци..

Дзырдбаст. Дзырдбасты нысаниуæг. Дзырдбасты тыххæй 5-æм къласы рацыд æрмæг сфæлхат кæнын. Домгæбастдзинады хуызтæ ирон æвзаджы.

Домгæбастдзинады хуызтæ ирон æвзаджы: æмарæзт æмæ æфтыдад.

Хуымæтæг хъуыдыйад.

Хъуыдыйады тыххæй рацыд æрмæг зæрдыл æрлæууын кæнын. Дзырдты рæнхъæвæрд ирон æвзаджы . Лирикон цавд. Дзырдты рæнхъæвæрды синтаксисон æмæ стилистикон нысаниуæг

Дывæрсыг хъуыдыйад. Хъуыдыйады сæйраг уæнгтæ. Сæйрат. Сæйраты арæзт.Сæйраты тыххæй рацыд æрмæг зæрдыл æрлæууын кæнын.

Зæгъинаг. Зæгъинаджы тыххæй рацыд æрмæг зæрдыл æрлæууын кæнын. Хуымæтæг æмæ вазыгджын зæгъинагтæ. Тире сæйрат æмæ зæгъинаджы æхсæн.

Хъуыдыйады фæрссаг уæнгтæ. *фæрссаг уæнгты æмбарынад, сæ хуызтæ.* Фæрссаг уæнгты тыххæй рацыд æрмæг зæрдыл æрлæууын кæнын.

Æххæстгæнæн. Æххæстгæнæны хуызтæ ирон æвзаджы. Æххæстгæнæнджы нысаниуæг. Комкоммæ æмæ фæрссаг æххæстгæнæнтæ. Æххæстгæнæны бынат хъуыдыйады.

Бæрæггæнæн. Бæрæггæнæны нысаниуæг. Бæрæггæнæны бастдзинад бæрæггæнинаг дзырдимæ. Бæрæггæнæн бæрæггæнинаг дзырдтимæ иу цавдимæ кæсын зонын. Æмхасæн. Æмхасæн куыд бæрæггæнæны хицæн хуыз. Æрхæцæн нысантæ æмхасæнимæ.

Фадатон дзырдтæ. Фадатон дзырдты нысаниуæг, сæ бастдзинад зæгъинагимæ. Афоны æмæ бынаты фадаты дзырдты нысаниуæг. Архайды хуызы фадат. Архайды хуыз æвдисæг фадатон дзырдтæ.

Æфсоны æмæ нысаны фадæттæ. Æфсоны æмæ нысан æвдисæг фадаты дзырдтæ. Фадатон дзырдты бастдзинад зæгъинагимæ, сæ бынат хъуыдыйады.

Хуымæтæг иувæрсыг хъуыдыйæдтæ. Иувæрсыг хъуыдыйæдты нысаниуæг, сæ хуызтæ. Бæлвырдцæсгомон иувæрсыг хъуыдыйад Æбæлвырдцæсгомон иувæрсыг хъуыдыйад. Æнæцæсгомон иувæрсыг хъуыдыйад. Номхуындон иувæрсыг хъуыдыйад. Номхуындон иувæрсыг хъуыдыйады арæст, сæ сæйрагдæр нысан ныхасы мидæг.

Æнæххæст хъуыдыйæдтæ

Æххæст æмæ æнæххæст хъуыдыйæдты хицæндзинадтæ. Æххæст хъуыдыйады арæст. Æнæххæст хъуыдыйад æмæ иувæрсыг хъуыдыйæдты хицæндзинадтæ. Æнæххæст хъуыдыйæдты хуызтæ. Тире æнæххæст хъуыдыйады. Æнæххæст хъуыдыйæдты контексты. Диалогон æнæххæст хъуыдыйæдтæ. Ныхасы уавæртæм гæсгæ сæвзæргæ æнæххæст хъуыдыйæдтæ. Тире æнæххæст хъуыдыйады æвæрыны æгъдауттæ.

Хъуыдыйады æмхуызон уæнгтæ. Æмхуызон уæнгты тыххæй рацыд æрмæг зæрдыл æрлæууын кæнын. Æмхуызон æмæ алыхуызон бæрæггæнæнты æмбарынад, сæ хицæндзинадтæ, хъæлæсы уагæй сæ хицæн кæнын. Æмхуызон уæнгты бастдзинад иугæнæг, ныхмæвæрды æмæ дихон бæттæгты фæрцы. Æмхуызон уæнгты бастдзинад хъæлæсы уагæй (иугæнæг, ныхмæвæрды æмæ дихгæнæг интонаци). Æмхуызон уæнгты иугæнæг дзырдтæ. Иугæнæг дзырды нысаниуæг, йæ бынат хъуыдыйады. Æрхæцæн нысæнттæ хъуыдыйады уæнгтимæ. Дыстæлф æмæ тире хъуыдыйады æмхуызон уæнгтæ иугæнæг дзырдтимæ. Къæдзыг хъуыдыйады æмхуызон уæнгты 'хсæн.

Сидæн. Сидæны нысаниуæг. Сидæны тыххæй рацыд æрмæг зæрдыл æрлæууын кæнын. Цыбыргонд æмæ даргъгонд сидæнтæ. Сидæны бынат хъуыдыйады. Æрхæцæн нысæнттæ сидæнтимæ.

Бавæргæ дзырдтæ. Бавæргæ хъуыдыйæдтæ. Бавæргæ дзырдтæ æмæ хъуыдыйæдты нысаниуæг, ныхасы мидæг сæ раст пайда кæнын. Æрхæцæн нысæнттæ бавæргæ дзырдтæ æмæ хъуыдыйæдтимæ, хъæлæсы уагæй сæ раст кæсын.

Хъуыдыйæдтæ æвастхъæртимæ. Æвастхъæрты нысаниуæг хъуыдыйæды. Æрхæцæн нысæнттæ æвастхъæртимæ, дзургæ сæ хъæлæсы уагæй раст кæсын.

Хъуыдыйæдтæ иртæстгонд фæрссаг уæнгтимæ. Иртæстгонддзинады æмбарынад. Иртæстгонддзинад синтаксисон синонимæй ивынмæ арахсын. Иртæстгонд бæрæггæнæнтæ æмæ æмхасæнтæ. Иртæстгонд бæрæггæнæнтæ. Ныхасы мидæг сæ пайда кæнын, раст хъæлæсы уагæй сæ кæсын. Иртæстгонд фадатон дзырдтæ. Ныхасы мидæг сæ пайда кæнын, раст хъæлæсы уагæй сæ кæсын. Æрхæцæн нысæнттæ иртæстгонд фадатон уæнгтимæ.

Бæлвырдгæнæг иртæстгонд уæнгтæ. Хъуыды бæлвырдгæнæг дзырдтæ. Дзургæ æмæ фысгæ ныхасы сæ раст пайда кæнын, интонаци æмæ сæ æрхæцæн нысæнттæй раст хицæн кæнын.

Комкоммæ æмæ фæрссаг ныхас. Комкоммæ ныхасы тыххæй рацыд æрмæг зæрдыл æрлæууын кæнын. Комкоммæ ныхас аразыныл фæлтæрын. Фæрссаг ныхас. Комкоммæ ныхасæй фæрссаг ныхас саразын. Фæрссаг ныхасы аразыны грамматикон фæрæзтæ. Фæрссаг ныхас аразыныл фæлтæрын. Æрхæцæн нысæнттæ комкоммæ ныхасимæ.

Цитатæ. Æрхæцæн нысæнттæ цитатæимæ.

Ахуыры рæстæджы пайдагонд цæудзысты репродуктивон и продуктивон ахуыры методтæ:

- информацион технологи;
- цæстуынгæ æрмæг,
- ИКТ,
- уацмыстæм иллюстраци,
- амонæн литература.

Æрмæг куыд æмбæрстгонд æрцыд, уый сбæрæг гæнæны хуызтæ: тест саразын; фысгæ, дзургæ дзуæппытæ; нывæцæн, изложени.

Контролы формæтæ

- индивидуалон
- къордæй
- фронталон

Контролы хуызтæ

- развæлгъау
- æрвылбон
- тематикон
- контролон

Урочыты хуызтæ:

- урок-ног æрмæг амынд
- урок-практикон куыст
- уроки-хъазт
- компьютерон уроки
- урок -къодты куысты формæ
- ныхасы рæзты куыст
- интеграцигон урок

Технологитæ:

- традицион технологи;
- архайды технологитæ;
- иннæ предметты бастдзинадимæ

Ахуырадон-методикон æрмæджыты номхыгъд

Диктантты бæрæггæнæнты нормæтæ.

Диктант у скъоладзауты растфыссынады хæрзхъæддзинад бæрæг кæныны сæйраг формæтæй иу. Диктанттæ хуыздæр у æххæст текстæй пайда кæнын, кæцытæ хъуамæ дзуапп дæттой литературон æвзаджы нормтæм æмæ скъоладзаутæн сæ кармæ гæсгæ уой сенцонæмбарæн.

Фиппаинаг. *Нымайæм куыд сæрмагонд, афтæ æххуысгæнæг ныхасы хæйттæ дæр.*

Рæдыдтытæ.

М	мидисы	<	фæцыбыр сæй кæн
Н	ныхасы	>	рауæрсæх хъуаг
И	орфографион	U	уагъд дзырд
У	пунктуацион	Z	абзац
Г	грамматикон	[]	уселдай у
Л	лексикон		бынсеттæ ивын
С	синтасисон		

- Диктанттæ бæрæгтæнгæйæ раст кæнæм, фæлсæ рæдыдыл нæ нымайæм ахæм орфографион сæмæ пунктуацион рæдыдтытæ:
 - *дзырд иу рæнхъæй иннæмæ хæссын;*
 - *рæдыдтытæ ахæм орфограммæтыл, кæцытæ скъолайы программæйы не сты;*
 - *рæдыдтытæ, нырма цы орфограммæтæ нæ сахуыр кодтой, уыдоныл;*
 - *сбæрæг кæнæн кæмæн нæй, бæстон ахуыргонд чи не рцыд, ахæм дзырдты растфыссынады*
 - *авторы пунктуации фысгæйæ.*
 - Раст кæнæм, фæлсæ рæдыдыл нæ нымайæм, скъоладзау сæнæрхъуыдыйæ цы рæдыдтытæ фæуагътæ, уыдон (описки) дæр.
 - Диктант бæрæгтæнгæйæ кæсын хъæуы рæдыдтыты хуызмæ.
 - Скъоладзау фысгæйæ фæуадзы хуымæтæг рæдыдтытæ, кæцытæ бæлвырд не вдисынц йæ растфыссынады хæрзхъæддинад. Дыууæ ахæм рæдыды нымайæм иуыл.
 - Хуымæтæг рæдыдтытæ сты:
 - *раиртæстмæ гæсгæ фиппаинагтыл нымад чи у;*
 - *стыр дамгъæ вазыгджын сæрмагонд нæмтты;*
 - *иннæ æвзæгтæй æрбайсгæ сæрмагонд нæмтты;*
 - *иу æрхæцæн нысаны бæсты æндæр æвæрд куы рцæуы;*
 - *æрхæцæн нысæнттæ куы фембæлыны æмæ дзы иу уагъд куы рцæуы, кæнæ та сæ бынæттæ ивд куы рцæуыны;*
 - *хъус дарын хъæуы æмхуызон, кæнæ цалдæр хатты цы рæдыдтытæ æмбæлыны, уыдонимæ.*
 - Уыцы иу дзырды, кæнæ сæмuidaгон дзырдты уидаджы сæмбæлгæ рæдыдтытæ нымайæм иу рæдыдыл.
 - Æмхуызоныл нымайæм рæдыдтытæ иу орфограммæйыл, кæд дзырдты растфыссынад ис ацы дзырды грамматикон хицæндзинады, уæд.
 - Кæд дзырды растфыссынад сбæлвырд кæнынæн агурæм æндæр дзырд, кæнæ йæ формæ, уæд уыдон æмхуызон рæдыдтытæ не сты.
- Фиппаинаг: **фыццаг æртæ æмхуызон рæдыды нымайæм иуыл, цыппæрæм æмæ а.д. – куыд хицæн рæдыдтытæ.**

- 5 растгонд рæдыдсæй фылдæр кæм уа, ахæм диктантæн йæ бæрæггæнæн ныллæгдæр кæнæм 1 балл.
- 3 сæмæ фылдæр растгонд рæдыды кæм ис, ахæм куыстæн нсæй сæвæрсæн иттæг хорз бæрæггæнæн «5».

Диктантæн сæвæрсæм иу бæрæггæнæн.

- «5» - сæвæрсæм сæнæрæдыд куыстæн. Гæнæн ис 1 хуымæтæг орфографион, кæнæ 1 хуымæтæг пунктуацион рæдыдæн
- «4» - сæвæрсæм 2 орфографион сæмæ 2 пунктуацион рæдыдæн; кæнæ 1 орфографион сæмæ 3 пунктуацион рæдыдæн; кæнæ 4 пунктуацион рæдыдæн сæнæ орфографион рæдыдтæй;
- «3» - сæвæрсæм- 4 орфографион сæмæ 4 пунктуацион рæдыдæн; кæнæ 3 орфографион сæмæ 5 пунктуацион рæдыдæн; кæнæ 7 пунктуацион рæдыдæн сæнæ орфографион рæдыдтæй;
- «2» - сæвæрсæм 7 орфографион сæмæ 7 пунктуацион рæдыдæн; кæнæ 6 орфографион сæмæ 8 пунктуацион рæдыдæн.
- Уымæй фылдæр рæдыдтæн сæвæрсæм «1»

Контролон куысты ма уæлæмхасæн хæслæвæрд (фонетикон, лексикон, орфографион, грамматикон) куы уа, уæд сæвæрсæм 2 бæрæггæнæны – апы куыстæн дæр хицæнсæй.

Уæлæмхасæн хæслæвæрдæн бæрæггæнæн сæвæрсæм афтæ:

- «5» - æппæт хæслæвæрдтæ дæр сты раст конд;
- «4» - $\frac{3}{4}$ (фылдæр хай) сæххæст сты;
- «3» - æрдæг сæххæстгонд куыстæн;
- «2» - æрдæгсæй къаддæр сæххæстгонд куыстæн;
- «1» - æппындæр нæ сæххæст кодта, уæд.

Дзырдуатон диктантæн сæвæрсæм бæрæггæнæн афтæ:

- «5» - сæвæрсæм сæнæрæдыд куыстæн
- «4» - 1-2 рæдыдæн;
- «3» -3-4 рæдыдæн;
- «2» - 7 рæдыдæн;
- «1» - уымæй фылдæр

Перечень рекомендуемых интересных осетинских сайтов.

<http://sevos.ru> Электронная версия газеты "Северная Осетия"

<http://www.ugo-osetia.ru> "Южная Осетия" - общественно-политическая газета Республики Южная Осетия.

<http://www.darial-online.ru/> Электронная версия журнала "Дарьял". Все номера. Интересная библиотека

<http://fidiuag.osetia.su/> Журнал "Фидиуаг" на осетинском языке.

<http://osinform.ru/> Сайт ИА ОСинформ Государственной телерадиокомпанией «Ир» Республики Южная Осетия. Оперативное предоставление объективной информации, по Южной и Северной частей Осетии.

<http://zilahar.narod.ru/> РЦИ-Аланийы адæмон газет "Рæстдзинад"-ы фæсивæдон æмæ спортивон рауагъды электрон хуыз .Электронная версия молодежно-спортивного выпуска народной газеты РСО-Алания "Растдзинад"

<http://www.iriston.com/> Проект патриотов Осетии. Много интересной информации.

<http://www.osradio.ru/> Интереснейший и очень полезный проект юго-осетинских энтузиастов. Возможность смотреть осетинские фильмы, спектакли видеоклипы и слушать осетинское радио.

<http://www.irontv.ru/> На сайте можно посмотреть или скачать итоговый выпуск новостей телекомпании "АЛАНИЯ" за текущий день.

<http://www.dukani.ru/> Интернет-магазин. Возможность купить интересные книги, аудио- и видео записи осетинских музыкантов, работы художников и многое другое.

<http://lingvo.osetia.ru/> Очень интересный, насыщенный и полезный сайт для изучающих осетинский язык самостоятельно. Проект старшего преподавателя Санкт-Петербургского Государственного университета, уроженца Владикавказа, Вячеслава Иванова.

<http://allingvo.ru/> Сайт Юрия Дряева для изучающих осетинский язык. Осетинско-русский и русско-осетинский словари для программы Lingvo. Тексты для чтения со словарем. Коллекция осетинских песен с текстами.

<http://abetae.ru/> JAVA -дзырдут. Закачай в свой телефон осетинско-русский словарь. БЕСПЛАТНО

<http://iratta.com> Очень интересный и содержательный сайт. Осетия - Алания. Аланы. Владикавказ.

<http://www.nataabaeva.com> Для любителей живописи. Интересный сайт молодой художницы Натальи Абаевой

<http://alanvakfi.org.tr/index.asp> Сайт турецких осетин (информация дается на турецком языке).

<http://www.region15.ru/> Новости, разнообразная информация, музыка.

<http://osetiny.ru/> Разнообразная информация об осетинском интернете и полезные ссылки.

<http://www.osagrotour.ru/> Информация для любителей сельского и горного туризма.

<http://baragbonta.ru> Об осетинских праздниках на родном языке.

<http://oldvladikavkaz.ru/> Сайт "Старый Владикавказ"

<http://abe87.narod.ru/> Осетинские песни и мелодии.

<http://fond-hadonova.ru> "Яблоко Нартов". Благотворительный фонд профессора З.М. Хадонова

<http://www.mol-sport.ru/> Интересный сайт министерства по делам молодежи, физкультуры и спорта Республики Северная Осетия-Алания

<http://tabol.nm.ru/> Сайт Сергея Таболова об осетинском народе.

<http://www.osetins.com/> Проект "Осетия и осетины" Батраза Хугаева

<http://titus.uni-frankfurt.de/texte/etcs/iran/niran/oss/nart/nart.htm> Нартские сказания на иронском и дигорском, с возможностью чтения при помощи латинского алфавита.

<http://xurzarin.ru> Юго-Осетинская общественно-политическая газета "Хурзарин"

<http://www.iriston.ru> Сайт осетинской диаспоры.

<http://ossetia.ru/> Новости Северной и Южной Осетии. Другая разнообразная информация.

<http://osetia.tv> Видео об Осетии: последние новости, различные передачи, фильмы, интервью, спортивные события.

<http://www.yoo.ru/> Молодежь Осетии

<http://genocide-in-ossetia.com/> Материалы о геноциде народа Южной Осетии и событиях августа 2008 года.

<http://www.fondnasledie.narod.ru/> Фонд сохранения и популяризации нартского эпоса и других источников культурного наследия осетинского народа.

<http://aors.narod.ru/> История и культура Осетии

<http://cominf.org/> Сайт Государственного комитета по информации и печати Республики Южная Осетия

<http://artarv.iriston.com/> Арт-проект Вадима Пухаева о искусстве Осетии

<http://www.osetia.ru/~toma/> История, культура и традиции осетин. Проект Томы Кулаевой.

<http://www.anaharsis.ru/> История, культура, искусство, религия. Проект Валерия Цагараева.

<http://www.travelvlad.com/> Интересный и красочно оформленный сайт для любителей путешествий на Юг и горного туризма.

Кусæн программæ арæзт уРеспубликæ Цæгат Ирыстон-Аланийы ахуырад æмæ наукæйы Министрады уынаффæмæ гæсгæ фидаргонд программæйы бындурыл (Ирон æвзаджы программæ 1-11 кълæстæн. – Дзæуджыхъæу: СЕМ, 2014. – 76 ф.).

Тематикон пълан маделон æвзагæй

№	ны-мæц	Урочы темæ	сах	Урочы хуыз	Ахуыры фæстиуджытæ (ФПАС-мæ гæсгæ)			Ахуырадон архæйдтытæ
					Предметон	Универсалон ахуырадон архæйдтытæ	Удгоймагон	
1.		Æвзаг æмæ ныхасы тыххæй зонындзинæдтæ. Зындгонд адамы хъуыдытæ ирон æвзаджы тыххай Текст. Тексты æмбарынад	1	Ныхасы рæзтыл кусыны урок	Æрдзурын маделон æвзаджы ахадындзинадыл адæймаджы царды, ныхас æмæ æвзаджы хицæндзинæдтыл,.	Коммуникативон: ныхасмæхъусын, æмбарын æй; хи хъуыдытæ æргом кæнын ныхасы нысан æмæ уавæрмæ гæсгæ. Регулятивон: хи архæйдтыты фæтк хибарæй сбæлвырд кæнын; хъæугæ информаци ссарын æмæ рахицæн кæнын. Базонæн: æвзаджы æмбарынадтæ зæрдыл æрлæууын кæнын	Мадæлон æвзаджы ахадындзианад царды; ирон æвзаджы аивдзинад æмæ йæ эстетикон тых æнкъарын	Дзургæ æмæ фысгæ ныхасы рæзтыл куыстытæ (сочинени-хæдзармæ куыст)
2		6-æм кълæсы рацыд æрмаг зæрдыл æрлæууын кæнын	1					
3		Диктант грамматикон хæсимæ	1	Зонындзинæдтæ бæрæггæнæны урок		Коммуникативон: дзургæ æмæ фысгæ ныхасы хæрзхъæддзинадыл кусын. Регулятивон: ахуырадон архæйдтыты фæтк сбæрæг кæнын зонын. Базонæн: фысгæ æмæ дзургæ ныхас аразгæйæ æвзаджы	Раст фыссын æмæ раст дзурыныл архайын	Орфографион фæлтæрæнтæ, тексты орфографион анализ

						агъдауттаем хъус дарын		
Морфологи								
1.		Мивдисаг. Мивдисæджы тыххæй рацыд æрмæг зæрдыл æрлæууын кæнын.	1	Рацыд æрмæг сфæлхат кæнын		Коммуникативон: ныхасмæхъусын, æмбарын æй; хи хъуыдытæ æргом кæнын ныхасы нысан æмæ уавæрмæ гæсгæ. Регулятивон: хи архæйдтыты фæтк хибарæй сбæлвырд кæнын; хъæугæ нформации ссарын æмæ рахицæн кæнын. Базонæн: æвзæджы æмбарынаедтæ зæрдыл æрлæууын кæнын	Хибарæй кусынмæ, хибарæй зонындзинаедтæ исынмæ тырнын	Зонын мивдисæджы грамматикон æууæлтæ.
2.		Цæугæ æмæ æдзæугæ мивдисджытæ.	1	Ног æрмæг амоныны урок				
3.		Мивдисæджы бындуртæ	1	Ног æрмæг амоныны урок	Мивдисджыты ифтындзæг зæрдыл æрлæууын кæнын	Коммуникативон: ныхасмæхъусын, æмбарын æй; хи хъуыдытæ æргом кæнын ныхасы нысан æмæ уавæрмæ гæсгæ. Регулятивон: хи архæйдтыты фæтк хибарæй сбæлвырд кæнын; хъæугæ нформации ссарын æмæ рахицæн кæнын. Базонæн: æвзæджы æмбарынаедтæ зæрдыл æрлæууын кæнын	Хъæлæсонтææмææ мхъæлæсонты ивынад ивгъуыд афоны бындуры (æ-а, у-ы, д-с, т-с, нд-с, нт-с, ндз-гъ, дз-гъ) æмæ сæ растфыссынад.	Рацыд æрмæджы фæдыл беседа; индивидуалон бафарст; фронталон бафарст
4.		Мивдисджыты здæхæнтæ. Сæ нысаниуджытæ.	1	Ног æрмæг амоныны урок	Мивдисæджы тыххæй рацыд æрмæг сфæлхат кæнын	Коммуникативон: комкоммæ ныхас аразын, нывтæм гæсгæ хъуыдыйæдтæ аразын Регулятивон: хи	Фыдыбæстæ æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гуырын кæнын	Мивдисæджы здæхæнтæ (æргомон, бæлиццаг, бадзырдон, фæдзæхстон)

		Æргомон здахæн.				архæйдтытæм хъус дарын. Базонаен: хи ныхас раст рацаразын зонын; хъуыдыйады тыххæй рацыд æрмæг зæрдыл æрлæууын кæнын		
5.		.Мивдисджыты здахæнтæ. Бæлиццаг здахæн.	1	Ног æрмæг амоныны урок	Мивдисæджы тыххæй рацыд æрмæг сфæлхат кæнын	Коммуникативон: ныхасмæхъусын, æмбарын æй; хи хъуыдытæ æргом кæнын ныхасы нысан æмæ уавæрмæ гæсгæ. Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын. Базонаен: хи ныхас раст рацаразын, проблемæ раст сбæрæг кæнын.	Мадаелон æвзаджы аивдзинад æнкъарын; орфографион нормæтæй пайда кæнынмæ тырнындынад гуырын кæнын	Кæрæдзийы куыстыты хæрзхæддынад бæрæг кæнын
6.		Мивдисджыты здахæнтæ. Бадзырдон здахæн. Мивдисджыты здахæнтæ. Фæдзаехстон здахæн.	1	Ног æрмæг амоныны урок	Мивдисæджы тыххæй рацыд æрмæг сфæлхат кæнын	Коммуникативон: ныхасмæ хъусын, æмбарын æй; хи хъуыдытæ æргом кæнын ныхасы нысан æмæ уавæрмæ гæсгæ. Искæй ныхасмæ хъусын, аргъ ын кæнын; хи хъуыдытæ æргом кæнын ныхасы нысан æмæ уавæрмæ гæсгæ. Регулятивон: ахуырадон нысан æвæрын. Базонаен: хи ныхас раст рацаразын, проблемæ раст сбæрæг кæнын.	Мадаелон æвзаджы аивдзинад æнкъарын; орфографион нормæтæй пайда кæнынмæ тырнындынад гуырын кæнын Эстетикон æнкъарæнтæ рæзын кæнын	Рацыд æрмæджы фæдыл беседæ; индивидуалон бафарст; фронталон бафарст Дзургæ æмæ фысгæ ныхасы рæзтыл куыст. Къордты куыст, индивидуалон куыст
7.		Мивдисæг «вæййын», йæ ифтындызæг. Мивдисджыты	1	Комбинар он урок ныхасы	Бацамонын мивдисæджы ифтындызæг.	Коммуникативон: хи хъуыдытæ æргом кæнын ныхасы нысан æмæ	Индивидуалон куыст кæнынмæ æмæ къорды	Дзургæ æмæ фысгæ ныхасы рæзтыл куыстытæ.

		растфыссынад. Мивдисæджы растфыссынад.		рæзтыл куысты элементти мæ	Бакусин мивдисæджы растфыссынадыл.. Мивдисæджы тыххæй рацыд æрмæг сфæлхат кæнын.	уавæрмæ гæсгæ. Регулятивон: хи архæйдтыты фæтк хибарæй сбæлвырд кæнын; хъæугæ нформации ссарын æмæ рахицæн кæнын. Базонæн: хи ныхас раст рацаразын, проблемæ раст сбæрæг кæнын.	архайынмæ разæнгард кæнын Фыдыбæстæ æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гуырын кæнын	Мивдисæджы дзырдарæст Рацыд æрмæджы фæдыл беседа; индивидуалон бафарст; фронталон бафарст.
8.		Нывæцæн	1	Ныхасы рæзтыл куыны урок	Æрдзурын тексты темæ куыд бæрæггонд цæуы, ууыл; фæцалх кæнын тексты темæ æргом кæныныл	Коммуникативон: ныхасмæхъусын, æмбарын æй; хи хъуыдытæ æргом кæнын ныхасы нысан æмæ уавæрмæ гæсгæ. Регулятивон:хи рæдыдтытæ раст кæнын хи архæйдтытæн аргъ кæнын. Базонæн: хи ныхас раст рацаразын, проблемæ раст сбæрæг кæнын.	Хи ныхасы хъæд аивдæр кæнынмæ тырнындынад рæзын кæнын	Текстимæ куыст: тексты анализ, текст рацаразыныл куыст æмæ а.д., алыхуызон жанрты æмæ функционалон хуызты текстæ аразын;
9.		Лексикаæ фæлхат кæнын.	1	Комбинар он урок ныхасы рæзтыл куыны урочы элементти мæ	Бацамонын дзырды лексикон нысаниуæджы æмбарынад	Коммуникативон: ныхасмæ хъусын, æмбарын æй; хи хъуыдытæ æргом кæнын ныхасы нысан æмæ уавæрмæ гæсгæ. Регулятивон: хи архæйдтыты фæтк хибарæй сбæлвырд кæнын; хъæугæ нформации ссарын æмæ рахицæн кæнын. Базонæн: хи ныхас раст рацаразын, проблемæ раст сбæрæг	Фыдыбæстæмæ уарзондзинад гуырын кæнын	Лексикон фæлтæрæнтæ. Тексты лексикон анализ. Сфæлдыстадон куыстытæ.

						кæнын.		
10.		Комкоммæ æмæ фæрссаг ныхас	1	Ног æрмæг амоныны урок	Рацыд æрмæг сфæлхат кæнын, фæцалх кæнын грамматикон æмбарынаæдтæй ныхасы мидаг пайда кæныныл	Коммуникативон: хи хъуыдытæ æргом кæнын ныхасы нысан æмæ уавæрмæ гæсгæ. Регулятивон: хи хъуыдытæ раргом кæнынаен хъæугæ дзырдтæ ссарын. Базонæн: хи ныхас раст рацаразын.	Сфæлдыстадон куыст кæнынмæ тырнындзианд рэзын кæнын	Дзургæ æмæ фысгæ ныхасы рæзтыл куыстытæ; тексты анализ
11.		Мивдисæджы æнаæцæсгомон формætæ	1	Ног æрмæг амоныны урок	Бакусын мивдисæджы растфыссынадыл.. Мивдисæджы тыххæй рацыд æрмæг сфæлхат кæнын.	Коммуникативон: ныхасмæхъусын, æмбарын æй; хи хъуыдытæ æргом кæнын ныхасы нысан æмæ уавæрмæ гæсгæ. Регулятивон: хи рæдыдтытæ раст кæнын, хи архæйдтытæн аргъ кæнын. Базонæн: æвзæджы æмбарынаæдтæ зæрдыл æрлæууын кæнын	Мадалон æвзаг ахуыр кæнынмæ тырнындзинад гуырын кæнын	Синтаксисон æвзæрстытæ. Кæрæдзийы куыстыты хæрзхæддзинад бæрæг кæнын. Къордты куыст. Сфæлдыстадон куыстытæ.
12.		Мивдисæджы дзырдарæзт	1	Ног æрмæг амоныны урок	Рацыд æрмæг сфæлхат кæнын, фæцалх кæнын грамматикон æмбарынаæдтæй ныхасы мидаг пайда кæныныл	Коммуникативон: хи хъуыдытæ æргом кæнын ныхасы нысан æмæ уавæрмæ гæсгæ. Регулятивон: хи хъуыдытæ раргом кæнынаен хъæугæ дзырдтæ ссарын. Базонæн: хибарæй архайын, хи архæйдтыты хæрзхæддзинад бæрæг кæнын	Фыдыбæстæм уарзондзинад гуырын кæнын	Рацыд æрмæджы фæдыл беседæ; индивидуалон бафарст; фронталон бафарст

13.		Мивдисæджы растфыссынад	1	Ног æрмæг амоныны урок	Мивдисæджы тыххæй рацыд æрмæг сфæлхат кæнын, бакусын мивдисæджы растфыссынадыл	Коммуникативон: хи хъуыдытæ æргом кæнын ныхасы нысан æмæ уавæрмæ гæсгæ. Регулятивон: хи хъуыдытæ раргом кæнынаен хъæугæ дзырдтæ ссарын. Базонæн: хибарæй архайын, архæйдтыты хæрзхæддзинад бæрæг кæнын	Сфæлдыстадон куыст кæнынмæ тырнындзианд рæзын кæнын	Морфологион æвзæрстытæ, дидактик он хъæзтытæ
14.		Контролон куыст.	1	Зонындзи наedtæ бæрæггæн æны урок.	Бакусын мивдисæджы растфыссынады л.. Мивдисæджы тыххæй рацыд æрмæг сфæлхат кæнын.	Коммуникативон: ныхасмæхъусын, æмбарын æй; хи хъуыдытæ æргом кæнын ныхасы нысан æмæ уавæрмæ гæсгæ. Регулятивон: хи архæйдтыты фæтк хибарæй сбæлвырд кæнын; хъæугæ нформации ссарын æмæ рахицæн кæнын. Базонæн: хи ныхас раст рацаразын, проблемæ раст сбæрæг кæнын.	Орфографион нормæтæй пайда кæнынмæ тырнындзинад гуырын кæнын	Рацыд æрмæг сфæлхат кæнын, фæцалх кæнын грамматикон æмбарынаedtæй ныхасы мидаг пайда кæнын
15.		Куыд равзарын хъæуы мивдисæг. Изложенимæ бацæттæ кæнын	1	Рацыд æрмæг сфæлхат кæнын	Мивдисæджы тыххæй рацыд æрмæг сфæлхат кæнын	Коммуникативон: къорды кусынмæ арæхыныл кусын. Регулятивон: хи архæйдтытæ æмæ къорды уæнгты архæйдтытæн фæтк аразын. Базонæн: хибарæй	Къорды кусынмæ разæнгæрд кæнын	Дзургæ æмæ фысгæ ныхасы рæзтыл куыстытæ.

						архайын, архæйдтыты хæрзхæддзинад бæрæг кæнын		
16.		Изложени	1	Ныхасы рæзтыл кусыны урок	Фæцалх кæнын тексты темæ æргом кæныныл	Коммуникативон: ахуыргæнæг æмæ æмкъласонтимæ иумæ кусын зонын, ахуырадон диалог аразын Регулятивон: хи архæйдтытæн фæтк аразын, раст сæ кæнын, сæ фæстиуджытæ равзарын зонын Базонæн: хибарæй архайын, архæйдтыты хæрзхæддзинад бæрæг кæнын	Хи нихасы хæд аивдæр кæнынмæ тырнындынадыл куыст	Дзургæ æмæ фысгæ ныхасы рæзтыл куыстытæ
17.		<i>Миногми.</i> Ивгъуыд афоны миногмитæ	1	Ног æрмæг амоныны урок	Бацамонын миногми куыд мивдисæджы сæрмагонд æнаивгæ формæ.	Коммуникативон: ахуыргæнæг æмæ æмкъласонтимæ иумæ кусын зонын, ахуырадон диалог аразын Регулятивон: хи архæйдтытæн фæтк аразын, раст сæ кæнын, сæ фæстиуджытæ равзарын зонын Базонæн: хибарæй архайын, архæйдтыты хæрзхæддзинад бæрæг кæнын	Мадæлон æвзаг ахуыр кæнынмæ тырнындынад гуырын кæнын	Дзургæ æмæ фысгæ ныхасы рæзтыл куыстытæ
18.		Суинаг афоны миногмитæ	1	Ног æрмæг амоныны урок	Бацамонын суинаг афоны	Коммуникативон: хи хъуыдытæ æргом кæнын ныхасы нысан æмæ	Хи нихасы хæд аивдæр кæнынмæ	Фысгæ нихасы рæзтыл куыст. Кæрæдзийы куыстыты

					миногмитæ.	уавæрмаæ гæсгæ; мадæлон æвзаджы аивгæнæн мадзæлттæй пайда кæнгæйæ, монологон ныхас аразын. Регулятивон: хи хъуыдытæ раргом кæнынаен хъæугæ дзырдтæ ссарын. Базонæн: хи ныхас раст рацаразын.	тырнын	хæрзхæддзинад бæрæг кæнын
19.		Миногмиты растфыссынад	1	Растфыссы надыл кусыны урок	Бакусын миногмиты растфыссынадыл.	Коммуникативон; фæрстытæ æвæрын зонын быцæу кæнын зонын хи хъуыдытæ æргом кæнын зонын. Регулятивон: ахуырадон архæйдтыты фæтк сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын. Базонæн: хи архæйдтыты рефлексии; хи хъуыдытæ (зонындзинаедтæ) логикон æгъдауæй равæрын.	Иртасæн куыстытæ æххæст кæнынмæ тырнын	Рацыд æрмæджы фæдыл беседа; индивидуалон бафарст; фронталон бафарст
20.		Диктант	1			Коммуникативон: ахуыргæнаг æмæ æмкъласонтимæ иумæ кусын зонын, ахуырадон диалог аразын Регулятивон: хи архæйдтытæн фæтк аразын, раст сæ кæнын, сæ фæстиуджытæ равзарын зонын Базонæн: хибарæй архайын, архæйдтыты хæрзхæддзинад бæрæг кæнын		Рацыд æрмæг сфæлхат кæнын, фæцалх кæнын грамматикон æмбарынаедтæй ныхасы мидаг пайда кæныныл

21.		Фæрссагми. Фæрссагми мивдисæгæй арæзт сæрмагонд æнæивгæ формæ.	1	Ног æрмæг амоныны урок	Бацамонын фæрссагми куыд мивдисæджы сæрмагонд æнæивгæ формæ.	Коммуникативон; хи хъуыдытæ æргом кæнын. Регулятивон: ахуырадон архæйдтыты фæтк сбæрæг кæнын. Базонæн: хи архæйдтыты рефлексии; хи хъуыдытæ (зонындзинаедтæ) логикон æгъдауæй равæрын.	Раст фыссын æмæ раст дзурыныл архайын	Дзургæ æмæ фысгæ ныхасы рæзтыл куыстытæ.
22.		Миногми æмæ фарссагми. Тест.	1	Рацыд æрмæг сфæлхат кæнын	Миногми æмæ фæрссагмийы тыххæй рацыд æрмæг сфæлхат кæнын	Коммуникативон: дзургæ æмæ фысгæ ныхасы хæрзхъæддзинадыл кусын. Регулятивон: ахуырадон архæйдтыты фæтк сбæрæг кæнын зонын. Базонæн: фысгæ æмæ дзургæ ныхас аразгæйæ æвзаджы æгъдауттæм æмбаргæйæ хъус дарын	Хибарæй кусынмæ, хибарæй зонындзинаедтæ исынмæ тырнын	Къордты куыст, индивидуалон куыст
23.		Миногмиты арæзт æмæ раст фыссынад фæлхат кæнын	1	Рацыд æрмæг сфæлхат кæнын	Бацамонын миногмиты арæзт æмæ растфыссынад	Коммуникативон; хи хъуыдытæ æргом кæнын. Регулятивон: ахуырадон архæйдтыты фæтк сбæрæг кæнын. Базонæн: хи архæйдтыты рефлексии; хи хъуыдытæ (зонындзинаедтæ)логикон æгъдауæй равæрын.	Къорды кусынмæ разæнгард кæнын	Рацыд æрмæджы фæдыл беседæ; индивидуалон бафарст; фронталон бафарст
24.		Фæрссагмиты арæзт æмæ растфыссынад	1	Комбинаторон урок ныхасы	Бацамонын фæрссагмиты арæзт æмæ	Коммуникативон: дзургæ æмæ фысгæ ныхас раст кæнын.	Ирон æвзаг ахуыр кæнынмæ разæнгарддзинад	Дзургæ æмæ фысгæ ныхасы рæзтыл куыстытæ; тексты

		фæлхат кæнын		рæзтыл кусыны урочы элементти мæ	растфыссынад	Регулятивон: ахуырадон архæйдтыты фæтк сбæрæг кæнын. Базонæн: дзырдуæттæй пайда кæнын; анализ и синтез кæнын.	рæзын кæнын	анализ
		Сочинени	1					
25.		Фæрсдзырд. Фæрсдзырд куыд сæрмагонд ныхасы хай.	1	Ног æрмæг амоныны урок	Бацамонынфæрсдз ырд куыд сæрмагонд ныхасы хай.	Коммуникативон: дзургæ æмæ фысгæ ныхас раст кæнын. Регулятивон: ахуырадон архæйдтыты фæтк сбæрæг кæнын. Базонæн: дзырдуæттæй пайда кæнын; анализ и синтез кæнын.	Хи ныхасы хъæд аивдæр кæнынмæ тырнын	. Сфæлдыстадон куыстытæ.
25.		Фæрсдзырдты дих сæ нысаниуæгмæ гæсгæ	1	Ног æрмæг амоныны урок	Бацамонын фæрсдзырдты дих сæ нысаниуæгмæ гæсгæ	Коммуникативон: дзургæ æмæ фысгæ ныхас раст кæнын. Регулятивон: ахуырадон архæйдтыты фæтк сбæрæг кæнын. Базонæн: хи архæйдтыты рефлексии; хи хъуыдытæ (зонындзинаедтæ) логикон æгъдауæй равæрын.	Ирон æвзаг ахуыр кæнынмæ разæнгарддзинад хъомыл кæнын	. Тексты анализ. Сфæлдыстадон куыстытæ.
26.		Фæрдзырдты бæрцбарæнтæ	1	Ног æрмæг амоныны урок	Бацамонын фæрдзырдты бæрцбарæнтæ	Коммуникативон: дзургæ æмæ фысгæ ныхас раст кæнын. Регулятивон: ахуырадон архæйдтыты	Хи дзырдуат аивдæр кæнынмæ тырнын	Дзургæ æмæ фысгæ ныхасы рæзтыл куыстытæ

						фæтк сбæрæг кæнын. Базонæн: Бацамонын фæрсдзырдты грамматикон æууæлтæ.		
27.		Номдартæй арæзт фæрсдзырдтæ	1	Ног æрмæг амоныны урок	Бацамонынномдар тæй арæзт фæрсдзырдтæ	Коммуникативон; фæрстытæ æвæрын зонын быцау кæнын зонын хи хъуыдытæ æргом кæнын зонын. Регулятивон: ахуырадон архæйдтыты фæтк сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын. Базонæн: хи архæйдтыты рефлексии; хи хъуыдытæ (зонындзинаæдтæ) логикон æгъдауæй раварын.	Ирон æвзаг ахуыр кæнынмæ разæнгарддзинад хъомыл кæнын	Къордты куыст, индивидуалон куыст.
28.		Миногонтæй æмæ нымæцонтæй арæзт фæрсдзырдтæ	1	Ног æрмæг амоныны урок	Бацамонминогонт æй æмæ нымæцонтæй арæзт фæрсдзырдтæ	Коммуникативон: дзургæ æмæ фысгæ ныхас раст кæнын. Регулятивон: ахуырадон архæйдтыты фæтк сбæрæг кæнын. Базонæн: дзырдуæттæй пайда кæнын; анализ и синтез кæнын.	Текстæн монон- эстетикон æгъдауæй аргъ кæнын	Сфæлдыстадон куыстытæ. Къордты куыст.
29.		Номивжæджытæй арæзт фæрсдзырдтæ. Номивæгон фæрсдзырдтæ	1	Ног æрмæг амоныны урок	Бацамон номивджытæй арæзт фæрсдзырдтæ	Коммуникативон: дзургæ æмæ фысгæ ныхас раст кæнын. Регулятивон: ахуырадон архæйдтыты фæтк сбæрæг кæнын. Базонæн:	Хи дзырдуат аивдæр кæнынмæ тырнын	Дзургæ æмæ фысгæ ныхасы рæзтыл куыстытæ

						дзырдуæттæй пайда кæнын; анализ и синтез кæнын.		
30.		Фæрсдзырдтæй арæзт фæрсдзырдтæ	1	Ног æрмæг амонаны урок	Бацамонынфæрсдзырдтæй арæзт фæрсдзырдтæ	Коммуникативон: къорды кусын; хи æмæ искай ныхас раст кæнын. Регулятивон: къорды ахуырадон архæйдтыты фæтк сбæрæг кæнын. Базонаен: дзырдуæттæй пайда кæнын; анализ и синтез кæнын.	Хибарæй архайын, хи архæйдтыты хæрзхæддзинад бæрæг кæнын	Къордты куыст, индивидуалон куыст
31.		Куыд равзарын хъæуы фæрсдзырд	1	Урок-хъазт	Бацамонын фæрсдзырд æвзарыны фæтк.	Коммуникативон: хи æмæ искай ныхас раст кæныныл архайын. Регулятивон: ахуырадон архæйдтыты фæтк сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын. Базонаен: анализ и синтез кæнын; хи архæйдтыты рефлeksi; хи хъуыдытæ (зонындзинаедтæ) логикон æгъдауæй равæрын.	Раст фыссын æмæ раст дзурыныл архайын	Кæрæдзийы куыстыты хæрзхæддзинад бæрæг кæнын
32.		Фæрсдзырд æмæ йæ растфыссынад. Тест	1	Рацыд æрмæг сфæлхат кæнын	Бакусын фæрсдзырды растфыссынадыл.	Коммуникативон: хи хъуыдытæ æргом кæнын ныхасы нысан æмæ уавæрмæ гæсгæ. Регулятивон: хи хъуыдытæ раргом кæнынæн хъæугæ дзырдтæ ссарын.	Хи ныхасы хъæд аивдæр кæнынмæ тырнын	Дзургæ æмæ фысгæ ныхасы рæзтыл куыстытæ, предметы æрфыст цæттæ кæнын

						Базонаен: хи ныхас раст рацаразын.		
33.		<i>Æххуысгæнæг ныхасы хæйттæ.</i> <i>Фæсæвæрд.</i> Фæсæвæрд куыд æххуысгæнæн ныхасы хай.	1	Ног æрмæг амоныны урок	Бацамонын фæсæвæрдты нысаниуæг.	Коммуникативон: хи хъуыдытæ æргом кæнын ныхасы нысан æмæ уавæрмæ гæсгæ. Регулятивон: ахуырадон архæйдтыты фæтк сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын. Базонаен: хи архæйдтыты рефлeksi; хи хъуыдытæ (зонындзинаедтæ) логикон æгъдауæй равæрын.	Къорды кусынмæ разæнгард кæнын	Къордты куыст, индивидуалон куыст
34.		Фæсæвæрдты равзæрд.	1	Ног æрмæг амоныны урок	Бацамонын Фæсæвæрдты равзæрд.	Коммуникативон; фæрстытæ æвæрын зонын быцæу кæнын зонын хи хъуыдытæ æргом кæнын зонын. Регулятивон: ахуырадон архæйдтыты фæтк сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын. Базонаен: хи архæйдтыты рефлeksi; хи хъуыдытæ (зонындзинаедтæ) логикон æгъдауæй равæрын.	Ирон æвзаг ахуыр кæнынмæ разæнгарддзинад хъомыл кæнын	Морфологион æвзæрстытæ, нывмæ гæсгæ куыст; дидактикон хъæзтытæ
35.		Фæсæвæрдты растфыссынад. Куыд равзарын хъæуы фæсæвæрд	1	Комбинар он урок	Бацамонын фæсæвæрдты растфыссынад	Коммуникативон; фæрстытæ æвæрын зонын быцæу кæнын зонын хи хъуыдытæ æргом кæнын зонын.	Ирон æвзаг ахуыр кæнынмæ разæнгарддзинад хъомыл кæнын	Дзургæ æмæ фысгæ ныхасы рæзтыл куыстытæ, предметы æрфыст цæттæ кæнын

						Регулятивон: ахуырадон архæйдтыты фæтк сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын. Базонæн: хи архæйдтыты рефлeksi; хи хъуыдытæ (зонындзинаæдтæ) логикон æгъдауæй равæрын.		
		Изложени	1					
36.		<i>Разæвæрд.</i>	1	Ног æрмæг амоныны урок	Бацамонын разæвæрды нысаниуæг.	Коммуникативон: фæрстытæ æвæрын зонын быцæу кæнын зонын хи хъуыдытæ æргом кæнын зонын. Регулятивон: ахуырадон архæйдтытæ бæлвырд кæнын, иу архайдæй иннæмæ рахизын зонын Базонæн: хи архæйдтыты рефлeksi;хи хъуыдытæ (зонындзинаæдтæ) логикон æгъдауæй равæрын.	Иртасæн куыстытæ æххæст кæнынмæ тырнын	Къордты куыст, индивидуалон куыст
37.		Фæсæвæрд. Разæвæрд. Тест	1	Рацыд æрмæг сфæлхат кæнын	Рацыд æрмæг сфæлхат кæнын, хи ныхасы мидæг рацыд æвзаджы иуæгтæй пайда кæныныл ахуыр кæнын; рæдыдтытæ раст кæныныл архайын	Коммуникативон: хи хъуыдытæ раргом кæнынæн цы æвзаджы иуæгтæ хъæуы, уый æмбарын, равзарын сæ зонын Регулятивон: ахуырадон архæйдтытæ бæлвырд кæнын, иу	Хи ныхасы хъæд аивдæр кæнынмæ тырнын	Дзургæ æмæ фысгæ ныхасы рæзтыл куыстытæ.

						архайдæй иннаæмæ рахизын зонын Базонаен: хи архæйдтыты рефлекси;хи хъуыдытæ (зонындзинаæдтæ) логикон æгъдауæй равæрын.		
38.		Бæттæг. Бæттæг куыд æххуысгæнæг ныхасы хай.	1	Ног æрмæг амоныны урок	Бацамонын бæттæг куыд æххуысгæнæн ныхасы хай.	Коммуникативон: фæрсты тæ æвæрын зонын быцæу кæнын зонын хи хъуыдытæ æргом кæнын зонын. .Регулятивон: ахуырадон архæйдтытæ бæлвырд кæнын, иу архайдæй иннаæмæ рахизын зонын Базонаен: хи архæйдтыты рефлекси;хи хъуыдытæ (зонындзинаæдтæ) логикон æгъдауæй равæрын.	Раст фыссын æмæ раст дзурыныл архайын	Рацыд æрмæджы фæдыл беседа; индивидуалон бафарст; фронталон бафарст; дидактикон хъазт
39.		Хуымæтæг æмæ вазыгджын бæттæгтæ. Вазыгджын бæттæгты растфыссынад.	1	Ног æрмæг амоныны урок	Бацамонын хуымæтæг æмæ вазыгджын бæттæгтæ. Вазыгджын бæттæгты растфыссынад.	Коммуникативон: фæрсты тæ æвæрын зонын быцæу кæнын зонын хи хъуыдытæ æргом кæнын зонын. .Регулятивон: ахуырадон архæйдтытæ бæлвырд кæнын, иу архайдæй иннаæмæ рахизын зонын Базонаен: хи архæйдтыты рефлекси;хи хъуыдытæ (зонындзинаæдтæ) логикон æгъдауæй равæрын.	Хибарæй кусынмæ, хибарæй зонындзинаæдтæ исынмæ тырнын	Рацыд æрмæджы фæдыл беседа; индивидуалон бафарст; фронталон бафарст; дидактикон хъазт

40.		Бабæтгæ бастдзинады бæттæгтæ хуымæтæг æмæ бабæтгæвазыгджын хъуыдыйæдты	1	Комбинар он урок	Бацамонын бабæтгæ бастдзинады бæттæгтæ хуымæтæг æмæ бабæтгæвазыгджын хъуыдыйæдты	Коммуникативон: фæрстытæ æвæрын зонын быцау кæнын зонын хи хъуыдытæ æргом кæнын зонын. Регулятивон: ахуырадон архæйдтытæ бæлвырд кæнын, иу архайдæй иннæмæ рахизын зонын Базонæн: бабæтгæ бастдзинады бæттæгтæ хуымæтæг æмæ бабæтгæвазыгджын хъуыдыйæдты	Ирон æвзаг ахуыр кæнынмæ разæнгарддзинад хъомыл кæнын	Кæрæдзийы куыстыты хæрзхъæддзинад бæрæг кæнын
41.		Домгæбастдзинады бæттæгтæ домгæвазыгджын хъуыдыйады	1	Ног æрмæг амоныны урок	Бацамонын домгæбастдзинады бæттæгтæ домгæвазыгджын хъуыдыйады	Коммуникативон: .фæрстытæ æвæрын зонын быцау кæнын зонын хи хъуыдытæ æргом кæнын зонын. Регулятивон: ахуырадон архæйдтытæ бæлвырд кæнын, иу архайдæй иннæмæ рахизын зонын Базонæн: домгæбастдзинады бæттæгтæ домгæвазыгджын хъуыдыйады	Хибарæй кусынмæ, хибарæй зонындзинадтæ исынмæ тырнын	Дидактикон хъазт; дзырдбыдтæ æххæст кæнын; тексты анализ
42.		Куыд æвзарын хъæуы бæттæг	1	Рацыд æрмæг сфæлхат	Рацыд æрмæг сфæлхат кæнын, хи ныхасы мидæг	Коммуникативон: фæрстытæ æвæрын зонын быцау кæнын зонын	Хибарæй кусынмæ, хибарæй зонындзинадтæ	Морфологион æвзæрстытæ; дзырдбæстытæ æмæ

				кæнын	рацыд æвзаджы иуæгтæй пайда кæныныл ахуыр кæнын; рæдыдтытæ раст кæныныл архайын	хи хъуыдытæ æргом кæнын зонын. Регулятивон: ахуырадон архæйдтытæ бæлвырд кæнын, иу архайдæй иннæмæ рахизын зонын Базонæн: Бæттæг æвзарыны фæтк	исынмæ тырнын	хъуыдыйæдтæ аразыныл куыст
43.		Контролон куыст	1	Зонындзин æдтæ фæлхатгæн æн урок	Рацыд æрмæг сфæлхат кæнын, хи ныхасы мидæг рацыд æвзаджы иуæгтæй пайда кæныныл ахуыр кæнын; рæдыдтытæ раст кæныныл архайын	Коммуникативон: хи хъуыдытæ æргом кæнын ныхасы нысан æмæ уавæрмæ гæсгæ. Регулятивон:хи хъуыдытæ раггом кæнынаен хъæугæ дзырдтæ ссарын. Базонæн: хи ныхас раст рацаразын.	Сфæлдыстадон куыст кæнынмæ разæнгарддзинад	Текстæн пълан аразыныл куыст; пъланмæ гæсгæ текст хи ныхæстæй радзурын; хи текст фыссын
44.		<i>Хайыг.</i> Хайыг. Куыд æххуысгæнæг ныхасы хай Хайыгты дих сæ амындмæ гæсгæ Куыд равзарын хъæуы хайыг	1	Ног æрмæг амоныны урок	Бацамонын хайыг куыд æххуысгæнаг ныхасы хай. Бацамонын хайыгты грамматикон миниуджытæ æмæ сæ арæзт.	Коммуникативон: нымæцонтæй хи хъуыдытæ раггом кæнынаен пайда кæныныл архайын. Регулятивон: ахуырадон архæйдтытæ бæлвырд кæнын, иу архайдæй иннæмæ рахизын зонын Базонæн: хи архæйдтыты рефлекси;хи хъуыдытæ (зонындзинаедтæ) логикон æгъдауæй равæрын.	Хибарæй кусынмæ, хибарæй зонындзинаедтæ исынмæ тырнын Иртасæн куыстытæ æххæст кæнынмæ тырнын Раст фыссын æмæ раст дзурыныл архайын	Къордты куыст, индивидуалон куыст Дзургæ æмæ фысгæ ныхасы рæзтыл куыстытæ. Морфологион æвзæрстытæ; интернеты æрмæгимæ кусын
45.		Хайыг æмæ йæ растфыссынад. Тест.	1	Рацыд æрмæг сфæлхат	Бакусын хайыгты растфыссынадыл.	Коммуникативон: хи ныхас аразын, ныхасы рæдыдтытæ раст кæнын	Хи ныхасы хъæд аивдæр кæнынмæ	Рацыд æрмæджы фæдыл беседæ; индивидуалон

				кæнын		<p>Регулятивон: ахуырадон архæйдтыты фæтк сбæрæг кæнын, æмкъласонтимæ иумæ архайын, хибарæй ног ахуырадон архадмæ рахизын</p> <p>Базонæн: æвзаджы иуæгтæн анализ кæнын, дзырдты æмæ хъуыдыйæдты хсæн ахастытæ аразын</p>	тырнын	бафарст; фронталон бафарст. Кæрæдзийы куыстыты хæрзхæддзинад бæрæг кæнын
46.		<p><i>Æвастхъæр.</i></p> <p>Æвастхъæр куыд æххуысгæнæг ныхасы хай. Æвастхъæрты нысаниуæг.</p> <p>Æвастхъæрты арæзт. Æвастхъæрты растфыссынад</p>	1	Ног æрмæг амонаны урок	<p>Бацамонын æвастхъæр куыд æххуысгæнæг ныхасы хай. Æвастхъæрты нысаниуæг. Бакусын æвастхъæрты растфыссынадыл.</p>	<p>Коммуникативон; фæрстытæ æвæрын зонын быцæу кæнын зонын хи хъуыдытæ æргом кæнын зонын.</p> <p>Регулятивон: ахуырадон архæйдтыты фæтк сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын.</p> <p>Базонæн: хи архæйдтыты рефлексии; хи хъуыдытæ (зонындзинаедтæ) логикон æгъдауæй равæрын.</p>	Хибарæй кусынмæ, хибарæй зониндзинаедтæ исынмæ тырнын Раст фыссын æмæ раст дзурыныл архайын	<p>Дзургæ æмæ фысгæ ныхасы рæзтыл куыстытæ.</p> <p>Къордты куыст, индивидуалон куыст</p>
47.		<p>Ныхасы хæйтты растфыссынад фæлхат кæныны урок</p> <p>Æххуысгæнæг ныхасы хæйттæ фæлхат кæнын</p>	1	Рацыд æрмæг сфæлхат кæнын	<p>Рацыд æрмæг сфæлхат кæнын, хи ныхасы мидæг рацыд æвзаджы иуæгтæй пайда кæныныл ахуыр кæнын; рæдыдтытæ раст кæныныл архайын</p>	<p>Коммуникативон; фæрстытæ æвæрын зонын быцæу кæнын зонын хи хъуыдытæ æргом кæнын зонын.</p> <p>Регулятивон: ахуырадон архæйдтыты фæтк сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ</p>	Раст фыссын æмæ раст дзурыныл архайын	<p>Рацыд æрмæджы фæдыл беседа; индивидуалон бафарст; фронталон бафарст; дидактикон хъазт</p>

						рагацау сбæрæг кæнын. Базонаен: хи архæйдтыты рефлексии; хи хъуыдытæ (зонындзинаедтæ) логикон æгъдауæй равæрын		
		Æдæппæт	51					

Фиппаинагтæ:

1. Къæлиндарон-тематикон пълан хуызæгæн лæвæрд кæй цæуы, уымæ гæсгæ йæм алы ахуыргæнæгæн дæр йæ бон у ивддзинаедтæ бахæссын. Урокты хуызтæ, практикон куысты хуызтæ, УАА урочы, информацион ахуырадон фæрæзтæ алчи дæр фыссы йæхимæ гæсгæ, урочы цæмæй пайда кæны, уый хынцгæйæ. Хицæн скъолаты ирон æвзаг ахуыр кæнынæн алыхуызон сахæттæ лæвæрд кæй цæуы, уымæ гæсгæ ахуыргæнæджы ивддзинаедтæ бахæссын бахъæудзæн сахæтты нымæцмæ дæр.

2. Къæлиндарон-тематикон пъланмæ гæсгæ 7-æм къласы фысгæ куыстыты нымæц у ахæм:

диктанттæ – 4

изложенитæ – 2

сочиненитæ – 2-3 (фылдæр – хæдзармæ лæвæрд).

Фысгæ куыстытæ дæр лæвæрд цæуынц хуызæгæн: ахуыргæнæгæн йæ уавæртæм æмæ скъоладзауты зонындзинаедтæм гæсгæ йæ бон у сæ нымæцмæ ивддзинаедтæ хæссын.